

Möte med Grundvattenrådet för Kristianstadsslätten

27/3 2008

Fullmäktigesalen, Rådhuset, Kristianstad

Mötesprotokoll

1. **Mötet öppnades** av Sten Hermansson. Särskilt välkomna önskades våra gäster Emma Östensson från Vattenmyndigheten, Hillevi Hägnesten från LRF, Jan Grosen från Länsstyrelsen och Mattias Gustafsson från SGU.
2. **Dagordningen** godkändes.
3. Till **mötesordförande** valdes Sten Hermansson.
4. **Presentationsrunda.** Se närvarolista.
5. **Samrådshandlingen ”Översikt av väsentliga frågor”** presenterades av **Johanna Larsson (JL)**. Grundvattenrådet har fått den på remiss från Vattenmyndigheten till 1/8. Handlingen skickades ut till rådet inför mötet. Många av medlemmarna har också fått remissen separat. Gösta Regnell påpekade att underlaget är ganska tunt jämfört med det från andra Vattenmyndigheter. Vore bra med beskrivning per avrinningsområde. Anna Hagerberg menade att Grundvattenrådets synpunkter är extra viktiga eftersom materialet är lite tunt. Mer uppgifter finns på VISS www.viss.lst.se, men grundvattendata finns än så länge inte så mycket att finna där. Är det god kvantitativ status t ex på Kristianstadsslätten?
Emma Östensson informerade att en webbenkät för enskilda och företag finns på vattenmyndigheternas hemsida www.vattenmyndigheterna.se. Där finns också faktablad som vattenmyndigheterna gett ut.
JL föreslog att Grundvattenrådet svarar. Medlemmarna får fyra veckor på sig att skriva synpunkter till JL som sammanställs och skickas ut igen någon vecka för ytterligare synpunkter. Sedan skriver JL det slutliga remissvaret. Ulrika Tollgren föreslog att rådet kanske borde samlas i början av juni för att ta ställning till det slutliga yttrandet. Det beslutades att Grundvattenrådet svarar. Synpunkter ska vara inne senast 24 april till JL. Till 19 maj ställer JL ihop och skickar ut ett förslag till yttrande. Skickas till

Vattenmyndigheten i början av juni. Om yttrandet verkar bli kontroversiellt får JL kalla till ett slutmöte.

6. **Emma Östensson från Vattenmyndigheten** för Södra Östersjön är miljöekonom och presenterade hur man arbetar med **ekonomiska analyser** i vattenförvaltningen. Mycket är försenat av olika anledningar i analysen. Man försöker kartlägga vattnets ekonomiska värden för olika sektorer. Sammantaget skapas av vatten/grundvatten arbetstillfällen, ekonomisk tillväxt och samhällstjänster. Men användningen kan skapa miljöproblem eller brist. En balans behövs. Användningen ska kunna värderas i kronor och ören, vilket man knappast gör i Sverige idag. Användningen av vatten måste därför beskrivas mer i ord. Kostnadstäckningen ska också beskrivas. Vi har normalt tillräcklig ekonomisk kostnadstäckning (finansiell kostnad). Ett exempel på finansiell kostnad är ett hushåll som betalar VA-avgift och kostnad för sin vattenförbrukning. Vattenanvändarna ska även betala för att uppnå god kemisk och kvalitativ status. Dessutom kan det uppstå en resurskostnad vid resursbrist. Vem ska få använda vattnet när det uppstår rivalitet? Vattenråden är viktiga i det sammanhanget.

Johanna Larsson: Hur gör vi med dem som har eget vatten? De betalar inte någon VA-avgift. VA-avgiften är inte en kostnad för vattnet utan en kostnad för servicen. Vattnet i sig kostar inte. Det finns idag inga politiska beslut för en vattenavgift.

EÖ: Egen användning är sekretessbelagd.

Sven Götesson: Lantbrukaren betalar kostnaden för att ta upp vattnet.

Gösta Regnell: Viktigt att även beakta miljötjänsterna för grundvattnet, när det blir ytvatten och producerar viktiga biotoper.

EÖ: Biologisk mångfald är svår att värdera i pengar. Men poängtera om det finns stora grundvattenberoende värden i ett område.

EÖ fortsätter: Vi ska rapportera till EU om vattentjänsterna enbart för jordbruk, hushåll och industri. Livsmedelsindustrin är t ex speciellt viktig när det gäller vatten. En prognos ska göras för drivkrafterna för vattenanvändningen fram till 2015. För detta använder vi en modell framtagen av finansdepartementet. Allt rapporteras på distriktsnivå. Resultaten ska användas för att uppnå en hållbar utveckling genom en effektiv prispolitik som ska vara införd till 2010. Ingen utredning om detta pågår nu, bara ett litet uppdrag till SNV om kväve och fosfor till havet.

Jan Göransson: I många länder har man redan ett pris på vattnet. Det beror på lagstiftningen vem som äger vattnet och det är olika. Vems vatten är det som faller över mina marker?

EÖ: Vi resonerar inte utifrån att någon äger vattnet, mer om samhällsnytta.

EÖ: Uppnår vattentillgångarna på Kristianstadsslätten en god kemisk och kvantitativ status? Hur läget är – karakteriseringen – ska vara klart i maj 2008. God status ska vara uppnådd 2015. Nuvarande status får heller inte försämrats. Full kostnadstäckning innebär att finansiella och miljökostnader betalas av nyttjaren. Förorenaren betalar. Åtgärdsprogrammet vänder sig bara till andra myndigheter. Inga kriterier än för oproportionella kostnader.

Hans Persson: Det här med att förorenaren betalar är svårt.

Gösta Regnell: Ordet "förorenare" kanske borde ersättas med "påverkare".

Johanna Larsson: Åtgärdsprogrammet riktar sig inte heller till vattenråden.

Hans Persson: Vattenråden ska hålla de lokala myndigheterna i örta.

EÖ: Kan bli delåtgärdsprogram, t ex för Kristianstadsslätten. Ju mer information som når oss via vattenråd och på annat sätt, desto bättre och lokalt anpassade åtgärdsprogram kan göras.

Anna Hagerberg: Det hänger på mig att vara klar med karakteriseringen för grundvattnet. Stor tidsbrist men förhoppningsvis i maj kommer information om grundvatten att finnas på VISS. En åtgärd kan kanske vara att förbättra kunskapen.

EÖ: Åtgärdsprogrammet kommer att vara ett förslag. Klart 22 december 2008. Remiss ett halvår. Beslut 22 december 2009. Hänsyn ska tas till redan utförda eller planerade åtgärder. Bruttolista på ytterligare tänkbara åtgärder önskas. Är vissa åtgärder inte möjliga? Kostnadseffektiv kombination av åtgärder med plus och minus. IVL ska ta fram underlag för åtgärds-kostnader och förväntade effekter. LRF har beställt något liknande från SLU. Samarbete planeras. Känslighetsanalyser behövs också. Men vem som ska betala är inte Vattenmyndighetens uppdrag. För fler frågor vänd er till mig eller Anna Hagerberg.

7. JL informerade om fortsatt **övervakning av grundvattennivåerna** på Kristianstadsslätten. I samråd med Ove Gustafsson har vi kommit fram till att för kontroll av det djupa grundvattnets nivåer räcker det med ytterligare en punkt (SGU har redan två). För detta har vi valt ”scoutborran” på Rinkabyfältet. Den är 128 meter djup och står oanvänd när det inte är jamboree. Den ligger långt borta från andra uttag. Mätresultaten ska läggas ut på vår hemsida, det blir Grundvattenrådet mätpunkt. Det ytliga grundvattnet har vi sämre koll på. JL informerade om elva **nya observationsrör i Åhus** som tillsammans med ytterligare rör utmed kusten kan ge information om grundvattenförhållandena där. Övuntade grundvattensänkningar har upptäckts. Påverkan från de kommunala uttagen? Troligen inte. Sjutton obrör i utbyggnadsområdena har också anlagts inför VA-projekteringen utmed kusten. Kontroll av det ytliga grundvattnet planeras även i Kristianstad.
- Hans Persson: Det kan finnas djupa brunnar vid gamla brännerier som skulle kunna vara användbara.
- JL arbetar vidare med att hitta **övervakning av grundvattennivåerna i någon isälvsavlagring** under året. Förslag mottas tacksamt. **Övervakning av grundvattenkvaliteten** ska också undersökas vidare.
- Michael Dahlman, C4 Teknik, redovisade månadsvis uppmätta djupa **grundvattennivåer på Udden** sedan 1950-talet och månadsvis uppmätta ytliga **grundvattennivåer vid Yngsjö** sedan januari 2007. Påverkan av nederbörden syns tydligt. Vid kusten ser man påverkan av havets växlande nivåer.
8. JL presenterade arbetet med att göra en **översikt över alla större vattenuttag på Kristianstadsslätten**. Ett särskilt register håller på att läggas upp med data från SGU:s brunnregister och befintliga vattendomar. Finns en hel del oregistrerade uttag, men troligen inte så många när det gäller de som är stora. Varje brunn får en egen fil med alla kända uppgifter av värde, JL visade ett exempel. Det finns lokala miljömål i kommunen om balans mellan nybildning–uttag av grundvatten. Bevattningsbrunnars uttag kan lämpligen beräknas för blötår – torrår – max tillåtet uttag. Totalt 600-700 brunnar till slut. Kompletteras in i MIKE SHE-modellen.
9. **Jan Grosen, Länsstyrelsen**, presenterade arbetet med **riktlinjer för vattenuttag för bevattning**. Riktlinjerna ska avse dem som saknar tillstånd (i stort sett alla). Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Alla vattendrag delas in i två kategorier A och B.

Kategori A är vattendrag med höga naturvärden. I kategori A får vattenuttag inte förekomma när vattenföringen är mindre än 30 % av årsmedelvattenföringen. I kategori B får vattenuttag inte förekomma när vattenföringen är mindre än 25 l/s och meter åbredd. Ej beslutat ännu. Särskild beredskapsplan för enskilda vattendrag kan göras av verksamhetsutövarna. Bättre underlag behövs ofta, t ex fler peglar. Finansiering via verksamhetsutövarna och landsbygdsprogrammet (planering/undersökningar kan få bidrag upp till 50 %). Vramsån är särskilt utpekad pga Natura 2000 med mera. Riktlinjerna kan medföra att fler övergår till att ta bevattningsvatten ur grundvattnet istället. För grundvattenuttag krävs normalt tillstånd från miljödomstolen.

Hillevi Hägnesten, LRF, redovisade arbetet med en **bevattningsplan för Vramsån**. Gäller sträckan Klemmedshus – Årröd. Vilket utrymme finns? Ett 25-tal lantbrukare tar vatten från ån och 400 hektar (mest potatis) bevattnas. Krävs en mängd bakgrundsfakta för att arbeta fram en bevattningsplan. Vad är ett ekologiskt hållbart flöde? Vattendraget ska lodas in. Data ska läggas in i en MIKE 11-modell. Vattenuttag och grundvatten ska också läggas in. Länsstyrelsen ska göra en biotopkartering. Alternativa möjligheter ska utredas. Till exempel flytta borrar, bygga dammar, bilda vattensamfälligheter? Även kostnads kalkyler ska göras. Finansieras av LRF + verksamhetsutövarna + Länsstyrelsens projektstöd till 50 %. Start i år, slutrapport december 2009 är tanken.

10. Övriga frågor.

JL informerade att i december gjorde Länsstyrelsen + kommunerna en **kontroll av grundvattenkvaliteten i Skåne**, bland annat förekomsten av bekämpningsmedelsrester. Vattenmyndigheten finansierade. I Kristianstads undersöktes kommunala vattentäkter och spår hittades i stort sett enligt vad som tidigare var känt. ETU (etylentiourea, nedbrytningsprodukt till maneb och mankozeb) hittades dock i en nedlagd borra i centrala Kristianstad. Även hög klorid i denna vattentäkt, kanske inläckage av ytligt vatten. Ska undersökas närmare. ETU hittades bara i en annan vattentäkt i Skåne.

JL informerade att hon deltog i **Vattenrådets dag** den 24 januari 2008 i Göteborg, arrangerat av Vattenmyndigheten för Västerhavet. Deltagare var många, liksom frågorna och osäkerheten var stor hos flertalet. Vilken betydelse kommer vattenråden

att ha? Finansieringen av åtgärder? Ska bli årligen återkommande möte.

Michael Dahlman informerade om den **undersökningsborrning kommunen gjort vid Graften**. Kommunens mål är att flytta en hel del av uttagen till södra delen av kommunen där konkurrensen är mindre och skyddet är gott. Detta område har knappast undersökts innan. Det visade sig att sandstenslagren här till stor del var leriga och inte så gynnsamma för vattenuttag. Vattenkvaliteten verkar dock vara bra. Slutsatserna är inte klara. Förhoppningsvis går det att ta ut tillräckligt med vatten fördelat på ett flertal brunnar.

Mattias Gustafsson, SGU, informerade om deras fördjupade **utvärdering av miljömålet Grundvatten av god kvalitet**. Viktiga underlag saknas fortfarande. Bristande mätresultat generellt från grundvatten. 2015 kanske ett mer rimligt mål för skydd av viktiga formationer än 2010. Delmålet rent dricksvatten flyttat till 2020. Nytt delmål för enskild vattenförsörjning till 2020. Riktlinjer för hur man anlägger brunnar behövs.

11. Beslutades att **nästa ordinarie möte** hålls i vecka 36 (början av september), troligen en förmiddag.
12. Sten Hermansson tackade alla för ett givande möte och förklarade mötet avslutat.

Antecknade gjorde

Michael Dahlman